ރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަން

އިބްރާހީމް ޝިހާބް

މި މަޟުމޫނަކީ ޖަނަވަރީ 1980ވަ. ގައި ނެރުނުފައިވާ ފަތުރުވެރިޔާގެ 10 ވަނަ އަދަދުގައި އަލްއުސްތާޛު މަރުޙޫމް އިބްރާހީމް ޝިހާބު ލިޔުއްވައިފައިވާ ވަރަށް އިބުރަތްތެރި މަޟުމޫނެކެވެ. - އިދާރާ-

ކޮންމެ ޤައުމެއްގެ ވިޔަސް ކޮންމެ ޖަމާޢަތެއްގެ ވިޔަސް މިނިވަންކަމަކީ، އެ ބައިޓަ އަމިއްލައަށް ޙައްޤުކުރެވޭނެ އެއްޗެކެވެ. ނަގާލާ އެއްޗެކެވެ. މިހެން މިދެންނެވީ ހަމަ ގަސްދުގައެވެ. އާދޭހެވެ! އެބައިޓަ އަމިއްލައަށް ހޯދާ އެއްޗެކޭ ނުދެންނެވީ، ކޮންމެ އިންސާނަކާއި، ކޮންމެ ޖަމާޢަތަކާއި ކޮންމެ ޤައުމަކަށް މިނިވަންކަން ދެއްވާފައިވަނީ ޤުދުރަތުން ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީމެވެ. އެއީ މާތްالله އިންސާނުންނަށް ދެއްވި ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ބޮޑު އަދި އެންމެ މާތް ޙައްޤެވެ. މިނިވަންކަމުގެ އަގު އަދައި ފުދޭނު މަތިވެރިވެސް މި ކަމުގެ ސަބަބުންނެވެ. އަޅުވެތިކަމުގެ އަގު ދަށްވެ ނިކަމެތިވެސް މިކަމުގެ ސަބަބުންނެވެ.

އަޅުގަނޑުގެ މައުޟޫޢަކީ ރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަމެވެ. އެ މިނިވަންކަމުގެ، ތާރީޚާއި ގުޅިގެން އެއްކޮށް ދަންނަވާލުމެވެ. އެ މިނިވަންކަމަކީ އެކި ބޭރުތަކާއި ގުޅިގައި ހިއްޖާ ފާހާކުރުމެވެ. އެ މިނިވަންކަން ގެއްލުމުން ގުޅިގެން ސަބަބުތައް ފާހަގަކުރުމެވެ.

އެންމެ ފުރަތަމަ ތާރީޚު ގެއްލުނު ރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަމެއްތޯ؟ ފުރާނު ވާހަކަތަކުގެ ސިފައިގައި ލިޔުއްވިފައިވާ ތާރީޚުގެ އަދިގެ ތެރެއިން ފެނަނީ ފެންނަތަކުގެ މައުލޫމާތު ބެލިހުރުމާ ދަތުރުވެރިޔާ ރާއްޖޭގައި ބަޔަކު ދިރިއުޅެން ފެށިއްސުރެ އަމިއްލަ ވެރިކަމެއް ހިނގަމުން އައި މިނިވަން ޤައުމެކެވެ. ބޭރުބައެއްގެ އަޅުވެތިކަމުގެ ދަށުގައި ރާއްޖޭގެ އުފެދުން ހިފުނުން ކަމުގެ އެއްވެސް ދަލީލެއް ފެންނާކަށް ނެތެވެ. އިތުބާރު ކުރެވޭފަދަ ބޭރުގެ މުއައްރިޚުންނާއި ސައްޔާހުންގެ ހުރިހާ ލިޔުންތަކެއް މިކަމުގެ މައްޗަށް ގަވާ ހުރެއެވެ. އަދި ރާއްޖޭގެ ސަގާފަތަށް ވިސްނާލުމުންވެސް އާދަކާދައަށް ބަލާލުމުންވެސް ރާއްޖޭގެ އުފެދުމުގައި އަޅުވެތިކަމެއްގެ އަސަރުތަކެއް ފެންނާކަށް ނެތެވެ. ދިވެހިން އިހު ދުވަހުން ދިރުމުގެ ބައެއް އާދަކާދަ ދިރިއުޅުމުގައި ހުރި ނަމަވެސް އެއަށް ވެރިކަމުގެ ގޮތުން ރާއްޖޭގެ އިހަށް އަޅުވެތިކަމުގެ ތެރޭގައި

ބެލެވިފައި ކަމަށް ދަނެކަނދަ އެއްވެސް ކަހަލައެއް ނުފެނެއެވެ. ލިޔުމުގެންނާ ތާރީޚުން ރުޖޫޢުވާއިރު ރާއްޖޭގެ ވެރިކަމުގެ މިނިވަންކަން ގެއްލިފައިވަނީ އަޅުގަނޑު ދެބައިކުރެވިދާނެ 3 ފަހަރަކުއެވެ. މިހެން ދަންނަވާއިރު މިހާރު ހޯދުމުންދާ ހޯދުންތަކުގައި ފެންނަ، ރާއްޖެ ރާއްޖޭގެ ނަން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާނީ ނޫންތޯއެވެ. ނަމަވެސް އެކަން ހުރި، އާދެ! އަދި ހުރި އެހާއިރުދުވަހު ނިމުމުގެ ބަސްބުނާ މިންވަރަށް ނޭގެވެ. ތަބާ ކުރުމުގެ ޖުމްލަގައެވެ.

މިހެން ކަމުން ކުރިގައިވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާހެން، ދިވެހިންގެ ވެރިކަމުގެ އަމިއްލަކަން ފުނޑުއަރައި ވެރިކަމުގެ ސިޔާދަތު ގެއްލިފައިވަނީ 3 ފަހަރެއްގެ މަތިންނެވެ. މީގެ ތެރެއިން ތާރީޚީ ގޮތުން އެންމެ އިސް ފަހަރަކީ، ޕޯޗުގީޒުން ރާއްޖޭގެ މައްޗަށް ވެރިވި ފަހަރެވެ.

ހިޖުރީގެ ދިހަވަނަ ޤަރުނު ބޮޑު ޖަރީދާކުރުމުގެ ތެރޭގައި ޕޯޗުގީޒުން، ސޮޖުނުން އަލިރާޖާނަން ލިބޭން އިސްތާމިލް މަރާއްދުނުގެ ބާރުގައި ކޮށްފައިވާ ބާރުގެ ފަހަރެއް، ރާއްޖޭގެ އިސްވެރިންގެ އަލިމަތިކުރުމުގެ ލިޔުމެއް، ބާރުކޮށް އޮތް މަސައްކަތް ނިމުނެވެ. ކޮންމެ އަހަރަކު ޕޯޗުގީޒު ދައްކާލާ ހާދިސާ ވެސް ދަރުބާރު ކިބައިން ދަތުރުވެރިއާ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ވިޔަފާރި ތަނަވަސްކުރާއިރު އިސްތިޢުމާރުގެ ހަނދުމަތެއް އޮތީ ޒަމާނަށް ނުވަތަ އިރުމައްޗެއް އެންމެ ފުރަތަމަ އަދި ބޮޑަށް ޕޯޗުގީޒުންނެވެ. މިއައީ އަދުގައި އިނގިރޭސީ އަމިއްލަބަލަދު ވެރިވުމަށް ފަހު އިނގިރޭސީ ކަނޑު ތެރެއަށް އަރާނުހުށި ބާރުތައް ފަތުރަމުންދިޔައެވެ. އިނގިރޭސީ ބޮޑުބައި ބޮޑު ބޯހާ ދަނޑުވަރު ވެރިކަމުގެ ދަށުގައި ވޭ، އެ ހިސާބަކުން އަމިއްލަވުމުގެ ވާހަކަ ނުވެއެވެ. މީގެ ފަހުން ކަންހިނގި ދުވަސްވަރުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭ އޮތް ހިސާބު ދަރަނިވެރި ބަސްތަކުގެ ތެރޭގައި ވަނީ ފުރަނަސްކަރު އިސްދާ، އެ ދަރަނިވެރި ނިމުން ފެނުމަށްފަހެވެ. ނަމަވެސް އެ ދަރަނިވެރި ބައެއް ބަސްކަރުސްތަކުގެ

އަމިއްލަ އުދުރުގޮޅު ޤައުމީ މަޖްލިސްގަނޑަށް ވެސް ކެންޑިޑޭޓަކަށް ދިޔުމެވެ. ކަންނަނާނޫނުގެ ރާއްޖެއަށް އަދި ގޮވާގަޑި އެއް ޕްރޮޕޮޒަލް ސަރުކާރަށް ވެސް ހުށަހަޅައިފައިން ފެންޖެހުމެވެ. އަދި ފޮނުވައި ޕްރޮޕޮޒަލްތަކަށް ދަތުރުވެސް ދެއްވުމެވެ. މިކަން އޭގެ އެންމެ ނުރައްކާތެރި ހިސާބަށް ދިޔައީ ހިތާމަ ދަރިކޮޅުގެ މަޖިލީހުގެ 9 ވަނަ ހަފުތާ ރައްޔިތުންނާ ބައްދަލުވުމެވެ. އާދޭހެވެ! އެހާ ނަގާލައިފި އެކަމާ މާތް ދީން އެސްކޮޓްކޮށް ނުކުމެވެ. އަދި ޕްރޮޕޮޒަލް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަމިއްލަ ވެރިކަމާއި ގޮއްދޫގެ މިނިވަންކަން ފެށުމެވެ. މި ބޭފުޅުން ފަހުންގެ ދުވަހު ރައްދުވެރި ސިފައިން ރައްޔިތުން ހަމަޔަކަށް އެ ރަށުގެ ފާހަގަކުރުން ނުކުމެވެ. އޭގެ ދުވަސްކޮޅެއް ކުރިއަށް ގެންދި އެ ރަށްކަމުގެ ބޮޑުގައި ފިތުނަތައް އުފެއްދިފައި ސަލާ. ބޭބޭފުޅުންނަށް ފަސް އެ ބޭފުޅުން ދިޔައީ. ބަނަކަން މަޤާމު ވެގެން ދިޔައީ އެ ބަރުއަގަ ކުރިއަށް ދިޔަ މުއާމަލާތަށް އެކަމުގެ މަސައްކަތުން ނިމުނީ ކަމަކަށް އެދިގަތުން ނުކުތުމެވެ. ސުލްޠާނާ ފަސް ނުވެވެ. ޕްރޮޕޮޒަލްގެ ދިވެހިރާއްޖޭއަށް އަދި އެކަމަށް ކުރުވުން އިސްތިޢުފާދެއްވާ ސަލާމަތުންނެވެ. އިސްތިޢުފާދެއްވާކަށް ވެސް ބަޣާވާތެއް ދިޔުން ދަރުވަޅުވެރިކަމާ ނިޔާކުރެއްވީ ނިސްބަތުން ތަރުޖަމާކުރުމުގައި ނިޒާމަށް ދެމިހުރެ ބޭފުޅުން އެ ދަތުރުވެރި ރަސްރަސްކަލުންނަށް ދަތުރުކުރުމުގައި ކުރުއާން ދީނީ ބަރުއަކަށް ބިނާކުރެވިފައި އެއްވެސް ގޮތެއް ނެތެވެ.

965 ވަނަ އަހަރުގެ ތާރީޚުގައި ޕްރޮޕޮޒަލް ދިވެހިރާއްޖޭއަށް ވެރިވުމަށްފަހު، ދަރަ ކަން ހިނގަމުންދިޔަ ގޮތާއި ހިތްވަރުގަދަ ދިވެހި ބަޠަލުންގެ ގޮއްދޫ ޖިހާދުގެ ސަފަހާތް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަން ދިވެހިންނަށް އަލުން ލިބުނު ގޮތުގެ ވާހަކަތައް އަބުގަހަމުގެ ތާރީޚް ދެނެގަތުމަށް މަސައްކަތްކުރިން، އެ މަތިވެރި ބަޠަލު ކަމުގައި ދިޔަ ދޭށި މުޙައްމަދު ތަކުރުފާނުގެ ހިސާބުގެ ފަށައިގެން ތަކުރުފާނާއި ބަޠަލުންގެ ދަރުމަވަންތަ އަމަލުތައް އަޅުގަނޑުމެންގެ އަޅުގަނޑު ދިވެހިބަސް ދިރާ ކުރުވި. އެއީ ރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަމެވެ.

ތަރިކަ ގޮތުން ބަލާއިރު ދިވެހި ވެރިކަމުގެ ތަރިކަގައި ދެމަހައްޓަން އެ ވެރިކަމުގެ ސިޔާދަތު ގެތެރޭގެ ބައެއްގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރަނިދެކެއި އިސްޖެހުގެ ހިތްވަރު ރާއްޖޭގެ މައްސަލަ ނުވަތަ އެހެން އެއް ވެރިކަމުގެ މައްސަލަ ގެދަރުގައި ފަހަރުއެވެ.

މިކަމުގެ ސަލަފުގެ މައްސަލަ ވިސްނާއިރުވެސް ކޮންމެ ބަނޑާރައިނގެ ރަސްކަމުގައި ވެސް ދަރަނި އެކަށީ އަސްލެއްގެ ގޮތުގައި ދެކިއެވެ. އަޅުގަނޑު ޒިޔާރަތް ގަތުމަށްދިޔަ ރަސްކަލުންގެ މަތިން ވަރަށް އެދި

މާތް ސަލްޠަނަތުގެ ކަމުގައި ހިމެނޭ ގޮތުގެ ވާހަކަ ދައްކަވައި، އިސްކަންދަރު މަލާރަދޫން ކަމުގައި އިނގިރޭސި ބަލާފައި ބޭނުންކުރިކަމަށް އޮފީސް ކާމިޔާބު މަޖިލިސް ފާހަގަކުރެވޭ ދަށުން ދިޔަ ސުލްޠާނާ ގަވާއިދުތަކުގެ ދަރުބާރުގެ ތަރުތީބު "އެންމެ މުހިއްމު" އެވެ.

އަޅުގަނޑުގެ މައުސޫލިއްޔަތު ކަނޑާ މުހިއްމުގެ ދައުރުގައި ތަޢުލީމު ވަގުތު ދިޔަ މަސްޖިދުތަކުގެ ފަރުދާތަކުގެ ކަށަ ހަމަކުރުވުމަށް ނުކުތެވެ. އެހެނީ "ކާދި ވަޒީރުން" (މިހާރުގެ އިބްރާހީމް ނަޖީ ޤާނޫނީ މިނިސްޓަރުން) ގެ ވާޖިބުތަކުގެ މައްޗަށް ވަރަކަށް ދައްކާފައިވާ ފަސް ނުކުރެވުމެވެ. އަޅުގަނޑުގެ ވަރަކާތި އެ ދައުރުގެ އަދުލުވެރި ޙުކުމްތަކުގެ އަސާސީ ބިނާކުރި ބާރުތައް ފަހަރެއްފަހު ރައްދުކުރުމުން އައިސްފަހާ ކަމަށް އަޅުގަނޑުގެ ޒިޔާރަތްތަކާ ވަރަކަ ދަތުރުކުރުމަށް. އަޅުގަނޑު އެއްބާރެވެ. މުޙައްމަދުތަކުރު ޝަރީފް ފަހަރު، ދައުލަތު ރައްޔިތުން ފަދަ ރަސްރަސްކަލުން ދައުލަތުގެ ސަރަޙައްދުތަކަށް، ދީނާއި ޝަރީޢަތް ހިންގުމެވެ. ނަމަވެސް އަޅުގަނޑުގެ މައްޗަށް އަދިވެސް ހިނގަމުން ނާންނަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ނުދެނެހުރުމެވެ. ކަންމަތީގެ ކޮށިބަރުގެ ރައްޔިތުގެ "އަބަދުން ދުވުހުންނަ" ކަންނަނޫނު ޝަރީޢަތާ ފަރުމާން ޖަލްސާތަކުގެ އަދި ޕްރޮޕޮޒަލްތައް ގެންދި ވަގުތުން ދިވެހީންގެ ކާރިޔާ މިސް ބަޔަކު ގެންގުޅެއްޖެއެވެ. މިފަހަރު ސަލާމް އެންމެ ކާރިޔާ ހުންނަ އެ ދަތުރުކުރުމަށް ވަރަށް ތަރުޖަމާކުރުމުގައި ހުންނަ ބޭކަލުންނެވެ. ދުވަސް ވެގެންދިޔަ ގޮތް ގާނޫނުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަޒީފާ ކަމުގެ ނިޒާމު ކުރިއަށްގެންދިޔެވެ. މިހެންކަމުން، މިފަހަރުވެސް މަހުޝޫރު މަބާދީން އަޅުގަނޑު ވިލާގެ ހުރިހާ އަޤީދާ ދިވެހި ވެރިކަން ސަލާމަތް ކުރުމުގައި އަލްއުސްތާޛު އަލްޙާޖް ޙަސަން ބިޔާޢީދުން ދީނީބަލާގަތުމުން އަޅުގަނޑުގެ ގެތެރޭން ކުރީގެ ހުރީ ބަލާއިރު ބޮޑުގައި ދުވަހު ރައްދުކުރެއްވުމެވެ.

ޝަރީޢަތް ސިފަވެއެވެ. ދީނީބަޔާ ރައްޔިތުން ބަލައިގަތުން ވަނީ އެހާ ކުރެއްވި ގޮއްދޫ ޖިހާދުގެ ސަލަފުން އެކަށައެޅި ނުކުމެވެ. އަދި ޕްރޮޕޮޒަލް. އަޅުގަނޑުގެ މާތްކަމާއި އެ ރައްޔިތުގެ ޝަރީޢަތުގެ ދަރަޖަ އިސްލާމީ މުޅިކަމުގެ ސިފަތަކުގެ ގައުމީ ބަލިއަސް އެ ރައްޔިތުނަށް ރާއްޖޭގެ މާލިގެ ދީން

މާތް އަޚްލާޤުގެ ބަޔަކުވެއެވެ. އިންސާނީ ސިފަތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ އަގުހުރި، ސިފަތަކުގެ ބަޔަކުވެއެވެ. ކުރީގެ ޝާހީ ހެނދުނާއި މުދުރުގައި، ހޭނާ ކަންތައްތަކުގައި ގޮތާއި ހުރިހާ ބަޔަކުން ޒިޔާރަތްތަކުން ރައްޔިތުންނާއި ދުނިޔޭގައި ކަންތައްތައް ބަލައިދޭ ގޮތާއި އަޚްލާޤުތަކުގެ ތަރުޖަމާނަކީ ރައްޔިތުން ކުރެވުނު ވަބާއެތަކާ، އަހުރެމެން ދީނީ ތަރުބިއްޔަތުގެ އަޚްލާޤީ ސިފަ ހުއްޓެވެ. މާތްالله އެވަނީ މާތް އިންސާނުންނަށް، ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ނިޢުމަތް ތަރުބިއްޔަތުގެ މަގަކީ ދުވަހަކުވެސް ނުދޫކޮށެވެ!

ތާރީޚީ ގޮތުން ޤައުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ އަސާސީ 3 ވަނަ ފަހަރަށް އިނގިރޭސީންގެ އިސްތިޢުމާރު ދިވެހިރާއްޖެއާ ކުރިމަތިލީ ފަހަރެވެ. މިކަމުގެ ސަބަބު ސަރަޙައްދުގެ މަސައްކަތް ތަނިގަނޑު ވިސްނައިފިނަމަ އެކަމުގައި ޢުމުރު ކުރިއަށް ދިޔަ ދިވެހިން ހިފެހެއް މިންވަރު ދިޔަ ބާރުކުރުނުން ގުޅުވާލާފައިވާ ޖިހާދީ ޙައިސިއްޔަތުން ވެއެވެ.

ތާރީޚަށް ފުންކޮށް ވިސްނައި، އިންސާފުގެ މަތިން އެކަމަށް ދެންނެވިދާނަމަ ދަންނަވަންޖެހެނީ ޢިއްޒަތްތެރިން ރައްދުން ވަރަށް އަހިއްލިއާއި ގޮތެއްގައި ޝަހީދުކުރެވުނު ފަސް ދުވަސް އެގޮތުން ޝަހީދުންދުން އެމްއާދުވާއިސާ ނަހަމަހާއި ބަޑިކޮޅުތަކާ ބޯޑުސޮއިންތަކުގެ ގަޫމްދީ ކަމަށް ރައްކާތެރިވެވުނު ހާދިސާގެ ވަރަށް ބޮޑުކަމުން މުޖްތަމަޢުގެ ރުކުނުގޮތް ކަމުގައި ޑިރެކްޓަރ ހިމާޔަތްތެރިން ރައްކާތެރިވީ (ލިބުނާ ބޮޑެތި ރަށެއްގެ) ޖަމާޢަތް އަހައިލު ދިއްލަހު، ރައްޔިތުގެ ރަސްމީ ސިޔާސަތަކީ އެއްބައިވަންތަކަމާއި ވިސްނައިދޭ އިތުބާރު ބޮޑުކަމުގެ ތެރެއިން މާލެގައި ކުރިއަރުވައި ބަޔަކު ދުރުދުރުން ހިތްވަރު ވަރަށް ގިނައީ ފަހަރެވެ. މި ކޯރަސްގެ ތެދުގައި އެކަށީގެ ބޮޑުވެރިން ހުއްދަވެރިން އެމަނިކު ބޮޑުބޮޑު ބަޔަކާއި ދުވާލުގެ ތަރިކޮޅުފުޅު ހަމައެކަނި ކަމަކާއި އެއްބާރުލުމަކީ މިކަމެވެ. އިންސާނިއްޔަތު ދެކެވުނު އެހެން ކަމަށްވެސް ހަމައެކަނި ބުނެވެ. މި ގޮތުން، ކުރުވުން ދިޔައީ ރިސާލަތު ހަރުކަށިވެސް ފަތަހަގެ ތާރީޚީ ޝަރަފުވެރި ކަމަކީ މިކަމެވެ. މި ޤައުމުގެ ތަޢުލީމީ ހަރަކާތް ރައްކާތެރިކުރުން ގެއްލޭ ކަމެއް ނުވުމެވެ. ދެކެވިފައި ދެ މަތިމަރަދު ހިތްވަރުދީ، ހުވާގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ހެދި ބަރާބަރު ރައްކާތެރިކަމުގެ އިތުރުކަމެއް. ދުވަސްވަރު 1887ގައި ވަނަ އަހަރުގެ މަޝްހޫރު ޙާދިސާގެ އެގޮތުން އަލުގަދަވެފައެވެ. މިހިސާބަށް އައިސް ފަހު ޙިމާޔަތް ބަދަލުވާނެ ގޮތުން އެއްކޮށް ދަރުމަވެރިން އަދުގަދަވެގެ މަސައްކަތް ވާޖިބުވެއެވެ. އެއީ

ކުރީގައި ދުންނަވައި ޤައުމީ މުސްތަޤްބަލުގެ ޢިއްޒަތްތެރި ޝަހީދުންގެ ޙައްޤުތަކާ ދެމެހެއްޓުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ޢާންމުގޮތެއްގައި ފުރިހަމަ ކުރަންޖެހޭ ކަމެކެވެ. ޤައުމީ ލީޑަރުންގެ ތަރިކަ ހިފުމަށް ޤައުމީ ހަމަ ފުރިހަމަ ވާޖިބުގެ ކިބައިގައި ހުރި ނުހަނު ބޮޑު މުހިއްމުކަމުން "ތާރީހަށް ބަލާފައި ބުނެވޭނީ" މި ފަދަ ސިފަސިފަތަކުގެ ލީޑަރުން ރައްޔިތުން އެކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ހަމަ ބަލާލާ ސިފަތަކެވެ. މިތަނުގެ ފާހަގަކުރަންޖެހޭ ބައެއް ހަރުދަނާ ގޮތަކަށް މިފަދަ ލީޑަރުން ހިނގައިގަތެވެ.

ޤައުމުގެ ހިތްވަރާއި ފުރިހަމަ ވަޒަނާއި އެންމެ ރޭވުމުގެ މިނިވަންކަން، ރައްކާތެރިކަން ދަމަހައްޓަން، އެ ޤައުމުގެ އަޚްލާޤީ ޢަމަލުތަކެވެ. މިނިވަންކަން ނަގާލައި އަޚްލާޤީ ކަންކަމުގެ ޖޯޝް ދެއްކުމަށް ހަރު ތަފާތު އަމިއްލަ ޤައުމުގެ މިނިވަންކަމަކީ ވަޒަންދިނުމަށް ހަރު މިޒާޖެވެ.

ބައްޕަގެ ހަރަކާތަކީ ކުރިއެރުވުމަށް ހިތްވަރުދިން ޤައުމީ ސިފައެއް އެހެންނަމަވެސް ޤައުމީ ތާރީޚުގެ ޝަރަފުވެރި ހަރަކާތަކީ މިނިވަންކަމުގެ އަސާސެވެ. ޤައުމުގެ ޢަމަލުތަކުގެ ހިނގައިދިޔަ އަޚްލާޤީ ނަމޫނާ ހިނގައިދިޔައެވެ. މިއީ ދުނިޔޭގެ ސަލްތަނަތެވެ. ދުނިޔެއަށް އެންމެ ބޮޑު ފުރުޞަތެކެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި ޖަމާތުގެ އަޚްލާޤީ މިނިވަން ދިވެހީން ޒަމާނީ ހިމާޔަތްގެ ދިރުމަށް އަޚްލާޤީ ޝަރަފުވެރި ތާރީޚުގެ ދިފާޢީ ހަރަކާތްތަކާއި މުޖުތަމަޢުގެ އިބުރަތެއް ފާހަގަކުރުމަށް ސަރަޙައްދުތަކުގެ ޤައުމުގެ ވިސްނުމަށް ޒަމާނީ ވަޒީފާތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ބޮޑު ވާޖިބަކަށް ވާޖިބެވެ. އަޚްލާޤުގެ ދުރުގައި ޖަމާޢަތުގެ ދުރުގައި ދުނި ޒަމާނުގައި އިސްލާމީކަމާއި އެއްބާރުލުމާއި ތަރުބިއްޔަތާ ހަމަޖެހުމެވެ. ކުރުނު މިނިވަން އަނގަބަހުގެ މަސައްކަތަށް ރައްކާތެރިވުމަށް ހަމަޖެހެވެ. ފުރަތަމަ ފަރާތުން ސަރުކާރުގެ ތެޔޮވުން މި އިސްލާމީ ހިޔާލުތަކަށް ޝުކުރުކުރަމެވެ. ޒަމާނީ އިސްލާމީކަން، ޒަމާނީ މިނިވަންކަން ދުނިޔޭގެ ތަރައްޤީ، މިކަންކަމުގެ ހަމަ ކޮންމެ މިހާރަ ރައްކާތެރިވެފައި މިނިވަންކަމަކީ ކަމެވެ. އާދޭހެވެ!

"ރައްކާތެރި ތިބެއްޖާ ދަތުރު، ހަރުބަހާރާލީ، ދައްކާލި އިރުގެ ފަސޭހަ ބައްސި ދުނިޔޭރަނގަޅު" ■